

УДК 316.614:37.035

П. В. ПЛОТНИКОВ (д-р пед. наук, проф.)

Донецький національний університет

**СОЦІАЛІЗАЦІЯ: ПРОБЛЕМИ МОРАЛЬНО-ДУХОВНОГО ВИХОВАННЯ
СУЧАСНОЇ МОЛОДІ І ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ
(на прикладі промислового регіону)**

Аналізується стан морального і духовного самопочуття сучасної молоді промислового регіону в процесі її соціалізації, а також пропонується розробка спеціальної Регіональної доктрини з реалізації державної молодіжної політики.

Ключові слова: *молодь, соціалізація, доктрина, виховання, духовність, моральність, самопочуття.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. У зв'язку з різкою зміною соціально-економічного і суспільно-політичного становища, нині в Україні на перший план виходять проблеми розкриття сутності особистості й окремих соціально-демографічних груп, однією з яких є молодь. Саме молодь, є об'єкт-суб'єктних інтегрованих відносин в українському суспільстві з її різнобічною свідомою активністю у різних сферах життєдіяльності. Тому зараз особливо треба вивчати, аналізувати і розкривати проблеми її соціального, морально-духовного виховання, і самопочуття, в процесі соціалізації. Особливо це стосується молоді промислового регіону, де саме на рівні регіонального простору зароджуються й інтенсивно протікають її важливі життєві процеси соціального становлення, самосвідомості, самовизначення і духовної культури.

Сучасний суперечливий світ під впливом глобалізаційних процесів породив різноманіття соціально-економічних, екологічних, духовних проблем в українських промислових регіонах. Ці проблеми супроводжують внутрішні перетворення у нашому суспільстві, які пов'язані з демократизацією і гуманізацією суспільних відносин, що значно вплинуло на процеси соціалізації часом деморалізуючи її життєві позиції через різке зниження виховних потенціалів різних регіональних соціальних інститутів.

Соціальні педагоги й інші фахівці констатують сьогодні зростаючу відчуженість не тільки особистості, сім'ї, але й цілих соціально-демографічних груп. Однією з таких груп є молодь, яка за останні роки усунулась від політичного життя суспільства через її слабку соціально-економічну захищеність; утрату впливу структури ідеологічних і політичних молодіжних організацій, яка існувала раніше. Зараз спостерігається звуження сфери навчання і виховання; зниження кількісного і якісного складу кадрів соціально-педагогічних працівників і відповідної соціальної сфери регіональної ланки. Розпилення або вилучення із системи виховання регіонального простору позашкільних установ, палаців і клубів, стадіонів, спортивних площадок, кімнат школярів при ЖЕК, різних приміщень, матеріальних цінностей і спеціальних коштів, що були вкладені до них раніше централізовано з бюджетних коштів держави і профспілок – призвели до непередбачуваних наслідків.

Однак життя висуває нові цілі і завдання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми, котрим присвячується означена стаття і на які спирається автор. Аналізуючи Закони і державні документи України, де розглядаються проблеми молоді, ми знайшли справжню стурбованість влади. Наприклад, у цьому документі відмічено: "... проблеми, пов'язані з бездуховністю, бідністю, безробіттям, насильством, відсутністю змістовного дозвілля, що загострилися в останні роки, справили негативний вплив на молодь. Загрозливого поширення серед молоді, набули такі соціально небезпечні хвороби, як туберкульоз, СНІД, наркоманія, хвороби, що передаються статевим шляхом. Порівняно з початком 90-х років скоротилася кількість молоді, що займається фізичною культурою та спортом. Значна частка молодих громадян зайнята в тіньовому секторі економіки. Збільшуються обсяги нелегальної зовнішньої трудової міграції. Рівень злочинності та правопорушень серед молоді зріс у 1,5 раза порівняно з початком 90-х років. Зменшується

інтерес молоді до літератури, мистецтва, культурної спадщини, негативно впливають на неї недоброякісні зразки вітчизняної та іноземної масової культури” [2, с.1].

Аналіз практики і проблеми реалізації державної молодіжної політики в Донецькому промисловому регіоні показує, що модель управління державною молодіжною політикою на регіональному рівні формувалася впродовж 1991-2011 рр. Однак і досі відсутня адекватна масштабу завдань інфраструктура реалізації державної молодіжної політики на рівні конкретного регіону.

Нормативне закріплення дій органів виконавчої влади з окремих аспектів державної молодіжної політики реалізовано шляхом прийняття державних цільових програм. Прийняті і реалізуються: Національна доктрина розвитку освіти [1], Закон України «Про вищу освіту», і низка інших Законів і державних документів України.

У цілому законодавча база багато в чому застаріла і не відповідає сучасній політичній і соціально-економічній ситуації, а часом і позбавлена цілісності. Це, у свою чергу, обумовлює фактичну відсутність у державі молодіжної політики і офіційно визнаного її статусу.

Зараз настав час формування структур і органів управління державною молодіжною політикою на регіональному рівні, через запропоновану нами регіональну Доктрину.

Сьогодні функції з реалізації державної молодіжної політики закріплені за Управлінням у справах родини, молоді, спорту і туризму у кожній обласній державній адміністрації. Створені комісії у справах молоді при обласних радах.

При цьому зберігається слабка погодженість і координованість державною молодіжною політикою на регіональному рівні, з іншими сферами державної політики, що приводить до штучної замкнутості молодіжної проблематики.

У ході цього соціально-педагогічного дослідження ми спиралися на положення Конституції, Закони Верховної Ради, Укази Президента і Постанов Кабінету Міністрів, та інших державних структур, що відповідають наказам і рекомендаціям Міністерства освіти, науки, молоді та спорту України.

Теоретико-методологічними і методичними засадами дослідження стали погляди і наукові концепції про особистість, як об’єкт і суб’єкт соціального розвитку і саморозвитку таких учених, як: Б.Г. Ананьєв, В.А. Дранков, М.Б. Євтух, І.С. Кон, В.Н. Мясичев, І.Ф. Прокопенко, С.Л. Рубінштейн, Г.П. Шевченко та ін.

У своїй дослідницькій діяльності ми спиралися також на проведені раніше дослідження, у яких розглядалися історико-філософські (Н.Г. Алексєєв, Т.М. Михайлов, А.П. Окладніков, О.В. Сухомлинська, С.С. Фролов та ін.), державно-правові (В.А. Болотов, Ю.В. Громико, В.Г. Кінелєв, Н.Г. Нічкало, Г.Г. Філіпчук та ін.), психолого-педагогічні, організаційно-педагогічні, та управлінські аспекти досліджуваної нами проблеми.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується означена стаття, а також її актуальність. Разом з тим, морально-духовні основи соціалізації молоді промислового регіону як цілісної системи не знайшли достатнього відображення в наукових дослідженнях.

Суспільству потрібні комплексні соціально-педагогічні дослідження з питань соціалізації молоді взагалі і “гуманітарної соціалізації” зокрема, у взаємозв’язку всіх її складових, а також вироблення науково-обґрунтованих рекомендацій для регіональних і всіх рівнів державних адміністрацій, шкіл, вузів, молодіжних організацій.

Це викликано: *по-перше*, падінням ролі молоді у промислових регіонах як соціального ресурсу, тенденцією скорочення кількості молодих людей; *по-друге*, перевагою серед молоді високих вимог до ролі держави в соціальній підтримці, особливо в навчанні, освіті і професійній діяльності; *по-третьє*, суттєвим матеріальним розшаруванням у молодіжному середовищі, що значно впливає на формування угруповань за соціальною і економічною суб’єктивністю; *по-четверте*, високим ступенем адаптації молоді до ринкових умов, що помітно визначене професійною діяльністю і впливає на зміну соціальних орієнтацій; *по-п’яте*, негативні процеси в сфері економічної адаптації і самореалізації молоді виявляються в збільшенні розриву між гіпертрофованим зростанням матеріальних потреб, запитів і обмежених можливостей їх задоволення; *по-шосте*, відзначено, що професійні орієнтації

сучасної молоді в значній мірі відрізняються від потреби в професіях на ринку праці. Більшість молоді цілком реально оцінює свою можливість виявитися безробітними; *по-сьоме*, політична апатія значної частини молоді регіонів являє собою форму дистанціювання від реальних процесів у політиці, її участь концентрується, в основному, поза сферою основних повсякденних інтересів молодої людини; *по-восьме*, цінності морально-духовного плану мають достатню спадковість, однак, є ряд негативних тенденцій. Особливу тривогу викликає ставлення значної частини молоді до різних негативних форм поведінки, що виявляється у вигляді вживання спиртних напоїв, дошлюбних статевих зв'язків, наркоманії й ін.

Дослідження цих процесів і вирішення молодіжних морально-духовних проблем є досить актуальним, але у сучасних умовах усе більше соціальних педагогів та інших фахівців приходять до думки про недостатність досліджень з молодіжних проблем і недооцінку ролі молоді конкретного регіону в сучасних умовах, не в повній мірі вивчають її вплив на соціально-економічні, суспільно-політичні і культурно-духовні сфери українського суспільства, як рушійної сили суспільного прогресу. З огляду на все вищесказане, можна стверджувати, що звернення до проблеми дослідження морально-духовних молоді промислового регіону в процесі її соціалізації є сучасним і актуальним.

На сьогодні не розроблені і не досліджені соціально-педагогічні основи соціалізації молоді регіону у морально-духовному плані і на рівні діяльності органів влади, місцевого самоврядування, в теоретико-методичному й в організаційно-практичному контекстах.

Залишається актуальною і вимагає більш глибокого дослідження проблема: на якій основі і за яких умов взаємодії різних соціальних інститутів промислового регіону, можливе підвищення ефективності морально-духовного розвитку, соціального виховання, соціально-педагогічної підтримки, використання потужності потенціалу соціального оточення і, насамперед, впливу макро, мезо, мікро-факторів соціуму на морально-духовні основи і самопочуття молоді в процесі її соціалізації.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Досвід показує, що проведення соціально-економічних реформ і будівництво нового життя в промислових регіонах можуть бути ефективними й успішними лише за активної участі молоді в цьому процесі й у тому разі, якщо вони співпадають з її інтересами. А вирішення всіх назрілих молодіжних проблем у промислових регіонах, необхідно починати з перегляду державної молодіжної політики щодо морально-духовного і соціального виховання, зі створення стимулів, для включення молодих громадян в економічні, соціальні і суспільно-політичні процеси і тим самим розширення соціальної бази перетворень не тільки у промислових регіонах, але й у цілому в Україні.

На нашу думку, кожен регіон, виходячи із соціально-економічної специфіки свого розвитку, повинен мати Регіональну доктрину з реалізації державної молодіжної політики з морально-духовного виховання молоді, яка б представляла позиції, нові підходи влади конкретного регіону у визначенні основних форм, методів і принципів роботи з молоддю.

Мета Регіональної доктрини з реалізації державної молодіжної політики:

Регіональна доктрина покликана впливати на процес соціалізації молодого покоління, на розвиток і підтримку молодіжних і дитячих громадських об'єднань, рухів і ініціатив.

Її напрямки являють собою цілісну систему заходів правового, організаційно-управлінського, фінансово-економічного, наукового, морально-духовного, освітнього, інформаційного, кадрового характеру, спрямованих на створення необхідних умов і гарантій для самореалізації особистості молодої людини.

Регіональна доктрина через спеціальні програми і заходи регулює і забезпечує ефективність відносин молоді, суспільства і держави, є органічною частиною внутрішньої і зовнішньої політики держави, системи її безпеки.

Завдання Регіональної доктрини з реалізації державної молодіжної політики:

а) зміцнення і розвиток інститутів соціалізації, розширення їхньої мережі, рівня і якості впливу;

б) формування сучасної законодавчої бази;

в) створення системи підготовки і перепідготовки кадрів, а також її науково-методологічного забезпечення;

г) створення на регіональному рівні консолідованої й однакової системи управління державною молодіжною політикою, інтегрованої в загальну структуру органів державного управління;

г) посилення ролі недержавної складової в реалізації Регіональної доктрини – мобілізація зусиль всіх інститутів регіонального суспільства (політичних партій, профспілок, трудових колективів, роботодавців, вітчизняних бізнес-співтовариств, релігійних конфесій, тощо);

д) формування системи молодіжних і дитячих організацій, адекватної сучасному етапу розвитку суспільства і держави, здатних виступити в ролі реальних партнерів у реалізації Регіональної доктрини;

е) формування єдиного інформаційного простору для молоді – створення спеціалізованих українських регіональних електронних і друкованих молодіжних ЗМІ, укладення суспільного договору зі ЗМІ, що передбачає відображення економічного стану і морально-духовного самопочуття молоді. *В основу Регіональної доктрини має бути покладена концепція, що сьогодні назріла гостра необхідність посилити увагу до молоді з боку держави й особливо регіональних органів влади, всього українського суспільства для якнайшвидшого вирішення накопичених проблем. Тому Регіональна доктрина має бути розрахована на найближчі десятиріччя – майже до 2022 року.*

Об'єктом Регіональної доктрини з реалізації державної молодіжної політики є молоді люди у віці від 14 до 30 років. Саме на цей віковий період припадає процес активного соціального становлення, одержання освіти, початок трудової діяльності, служби в Збройних Силах України, тощо.

Виклад основного матеріалу дослідження. Молодь промислового регіону повинна розглядатися, з одного боку, як самостійна соціально-демографічна група, а з іншого боку, як невід'ємна частина українського суспільства, інноваційний потенціал і роль якої необхідно враховувати у всіх сферах життєдіяльності і суспільства, і держави.

Важливо враховувати, що сучасне молоде покоління українських промислових регіонів має ряд особливостей. *По-перше*, через об'єктивні причини молодь відрізняє не сформованість ціннісних, духовно-моральних орієнтирів і недолік життєвого досвіду, що збільшує імовірність помилкового вибору під час прийняття відповідальних рішень. *По-друге*, молоді притаманне неповне включення в існуючі соціально-економічні і політичні відносини на рівні конкретного регіону. *По-третє*, як і будь-яка соціальна група, молодь промислового регіону має власні цілі й інтереси, що не завжди цілком збігаються з цілями й інтересами всього суспільства.

Крім того, молодь виконує особливі соціальні функції. *По-перше*, вона успадковує досягнутий рівень розвитку регіонального суспільства і забезпечує його наступність. *По-друге*, молодь уже сьогодні формує в собі образ майбутнього і несе функцію соціального відтворення в конкретному регіоні. *По-третє*, молодь є основою “нової” економіки, розвитку її високотехнологічних галузей, а також науки і культури регіону, служить джерелом і базою інновацій.

Також необхідно відзначити, що саме молоді люди складають основну частину кадрового складу силових відомств, що відповідають за забезпечення правопорядку і безпеки регіону і держави в цілому.

Сьогодні значимість державної молодіжної політики об'єктивно зростає, що пов'язано з підвищенням загальної ролі людського фактору у вирішенні завдань, які стоять перед Україною у 21 столітті. У Національній доктрині розвитку освіти підкреслено: “Освіта є стратегічним ресурсом поліпшення добробуту людей, забезпечення національних інтересів, зміцнення авторитету і конкурентоспроможності держави на міжнародній арені» [1, с.1].

Для успішної реалізації поставлених цілей вони повинні бути зрозумілі і підтримані народом України, у тому числі, молодим поколінням конкретного регіону. Зміни, що відбуваються в українському суспільстві, викликають тісно пов'язані один з одним негативні і позитивні тенденції в розвитку підростаючих поколінь.

З одного боку, відбувається погіршення ряду об'єктивних параметрів: зменшується частка молоді в структурі населення промислового регіону у зв'язку з негативними

демографічними процесами; наявна криза молоді родини, кількість розлучень досягла 530-650 на 1000 шлюбів, більшість молодих родин орієнтовані на народження не більше однієї дитини; погіршується стан здоров'я, фізична і психічна дієздатність молодого покоління, що може призвести до якісного зниження репродуктивного, інтелектуального, економічного потенціалу конкретного регіону й українського суспільства в цілому. Найбільш уразливим і незахищеним сьогодні є здоров'я молодих людей у віковій групі 14-20 років; продовжується маргіналізація і криміналізація молодіжного середовища, збільшується кількість молодих людей, схильних до правопорушень. У 2011 р. більше половини всіх правопорушень було скоєно неповнолітніми. Зросла кількість безпритульних дітей порівняно з двадцятими роками минулого століття. За останні 5 років на чверть збільшилася кількість неповнолітніх, що знаходяться в розшуку; знижується освітній рівень, відбувається деградація структури зайнятості, руйнування трудової мотивації молодих працівників. Молоді люди інтегруються переважно в сферу обміну і перерозподілу товарів і послуг.

У молоді відсутні прагнення до суспільної діяльності, навички самоврядування. Характерними рисами масової молодіжної свідомості стають правовий нігілізм, прагнення до "сильної руки".

З іншого боку, можна говорити про якісне поліпшення діяльних і вольових характеристик молоді: *росте* самостійність, практичність і відповідальність за свою долю, реальна оцінка своїх можливостей, мобільність, сприйнятливість до нового, адаптивність до життєвих змін тощо; *збільшується* престижність освіти, *росте* економічна зацікавленість у збереженні свого здоров'я; у молодіжному середовищі промислового регіону дозріває могутній інноваційний потенціал. Зростає кількість молодих людей, що вибирають новаторство як модель вирішення своїх проблем.

Але ступінь уваги держави і суспільства до молоді взагалі і до питань реалізації молодіжної політики зокрема за останнє десятиліття помітно знизився: споживче ставлення до молоді в сфері економіки, особливо праці - змінилося на незатребуваність; насторожене, недовірливе ставлення у сфері політики - змінилося відвертими маніпуляціями; тотальний контроль; репресивне ставлення у сфері культури - байдужістю і передачею цієї сфери під вплив засобів масової інформації й індустрії розваг, бізнес яких побудований на культивуванні споживчих якостей, примітивних людських інстинктів; повчально-опікунське ставлення у сфері духовно-ідеологічної і виховної діяльності трансформувалося в нерозуміння і байдужість з боку старших поколінь стосовно молоді. Домінує погляд на молодь як на пасивну соціальну групу, що перебуває в перехідному, маргінальному стані.

Усе більший вплив на молодь роблять націоналістичні, екстремістські молодіжні організації. Нині діючі структури державної молодіжної політики, виявляються нездатними протистояти цим негативним тенденціям. Система підготовки сучасних кадрів для реалізації державної молодіжної політики в українській державі відсутня.

Для того щоб позитивні тенденції стали домінуючими, щоб потенціал інноваційної активності молоді був спрямований на творення, творчість і суспільно-громадянське служіння, **необхідні:**

- створення умов і системи спеціальних форм соціально-педагогічної підтримки в цілому і конкретно соціально значимих ініціатив молоді;

- активна виховна і пропагандистська робота, розвиток послуг і допомоги спеціалізованих служб, що сприяють повноцінній інтеграції молодих людей у суспільство.

"Тому забезпечення соціального становлення і розвитку молоді, реалізації її конституційних прав та свобод потребує посилення координації зусиль держави і громадськості в цьому напрямі, обумовлює необхідність прийняття Верховною Радою України Загальнодержавної програми підтримки молоді на 2004-2008 роки (далі - Програма), а також щорічного затвердження Кабінетом Міністрів України заходів щодо її виконання» [2, с.1].

Завдання полягає в тому, щоб створити цілком нові механізми взаємин між регіональним суспільством і новими поколіннями, що входять до нього; щоб, удосконалюючи і розвиваючи як традиційні, так і інноваційні інститути соціалізації, домогтися їхнього розумного балансу і взаємодоповнення.

Сьогодні тільки в 28 містах і районах області із 51 забезпечені фінансовими ресурсами і діють програми підтримки молодих родин у будівництві (придбанні) житла. У 35 містах і районах Донецького промислового регіону функціонують більше 40 соціальних служб на базі управлінь у справах родини, молоді і спорту, 156 військово-патріотичних молодіжних і дитячих громадських об'єднань, клубів.

Збільшилася кількість дітей, підлітків і молоді, які беруть участь у літній оздоровчій кампанії, що стало можливим завдяки росту кількості стаціонарних таборів і у зв'язку з впровадженням мало витратних форм організації відпочинку й оздоровлення молоді.

Однак зазначеними формами роботи охоплено не більше 10-12% молодих людей. На думку самої молоді, не вистачає спеціалізованих служб і інформації про їхню діяльність. У першу чергу мова йде про молодіжні біржі праці, центри інформації і документації, служби "довіри" і молоді родини, психологічної допомоги, центри підліткової медицини, нові типи виховних установ для безпритульних і девіантних дітей.

Не вдалося мобілізувати молодіжну ініціативу в суспільних інтересах. Реалізація програми "Молодь" в основному проявляється в підтримці молодіжних і дитячих громадських об'єднань, роль і вплив яких на молодь украй незначні. Інша включеність молоді в управління і реалізацію програми не просліджується.

Зареєстрованими органами юстиції громадськими об'єднаннями охоплені лише від 2 до 4% молодих людей. Велика частина спілок дітей і молоді зосереджена у великих містах Донецького промислового регіону. Найбільш слабо об'єднанчі процеси представлені в малих містах і в сільській місцевості. Останнім часом темпи розвитку багатьох організацій помітно знизилися, чисельність не зростає, середній вік учасників збільшується, переважають старі форми роботи.

Привабливими і перспективними виявляються об'єднання молоді за професійною ознакою. Визначальною стала тенденція об'єднання регіональних і місцевих громадських організацій у рамках регіональних і міжрегіональних спілок, асоціацій, "круглих столів".

Не сформований єдиний банк даних про діючі державні органи управління у сфері молодіжної політики, їхні установи, профільні напрямки діяльності і технології роботи з молоддю, відсутній комплексний аналіз результативності роботи цих органів. Комплекс цих проблем пояснює низьку оцінку ефективності реалізації молодіжної політики самою молоддю. Лише 10-18% молодих людей вважають, що Уряд України проводить цілеспрямовану молодіжну політику в ряді особливо значимих для молоді сфер життєдіяльності, а 55-70% виразно вважають, що цього не робиться. Очевидно, що державна молодіжна політика сьогодні повинна формуватися і реалізовуватися на якісно іншому рівні

Висновки за результатами дослідження, перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Підводячи підсумки нашого соціально-педагогічного дослідження нами визначені: цілі, завдання, принципи і пріоритети державної молодіжної політики в промисловому регіоні, його організаційний механізм здійснення через впровадження Регіональної доктрини по реалізації державної молодіжної політики в містах і районах області. Дослідження підтвердило нашу гіпотезу о необхідності підтримки партнерських стосунків між владою і молоддю на принципах: "Партнерство молоді та органів влади-шлях до прискорення соціалізації". Зараз у екстремому порядку потрібно: провести спеціальну правову регламентацію в питаннях, не відпрацьованих у державному законодавстві (питання кредитування молодих родин, соціальної служби для молоді, підтримки молодіжного підприємництва, трудового навчання підлітків і ін.); підготувати ряд законопроектів із внесення доповнень і змін у ряд державних законів.

Внести пропозиції Верховній Раді України щодо коректування Трудового законодавства в частині: розширення віку і груп молодих громадян (безробітних, учнівської молоді, що потребують додаткового захисту і підтримки в період пошуків робочого місця, у тому числі, після закінчення професійних установ, у період професійної орієнтації і підготовки), яким гарантуються умови для забезпечення сезонної, тимчасової, вторинної зайнятості, квотування робочих місць для молоді;

Створити регіональні науково-освітні (морально-духовні) центри з реалізації державної молодіжної політики, що відповідає за підготовку кадрів, проведення

дослідницьких, проектних і методичних робіт, аналітику, розробку і проектування, методичне забезпечення у сфері державної молодіжної політики на регіональному рівні;

Запропонувати уряду внести пропозиції щодо коректування Житлового законодавства України в частині: визначення додаткових гарантій з виділення цільових субсидій, пільгових кредитів молодим громадянам для будівництва чи придбання житла, а також умов для можливості оренди державного чи регіонального житла молодими родинами;

Обласним державним адміністраціям гарантувати державну підтримку діяльності соціальних служб для дітей і молоді, що здійснюють соціально-правову, психолого-педагогічну, соціально-педагогічну консультативну допомогу; діяльності з реабілітації молодих громадян, що опинилися у складній життєвій ситуації;

Внести пропозиції, щодо коректування Законодавства України з охорони здоров'я в частині: визначення гарантованих заходів для формування здорового способу життя дітей і молоді, із попередження і зниження смертності в дитячому і молодіжному середовищі; реалізації заходів для обмеження поширення серед молоді соціально небезпечних захворювань, із профілактики і попередження алкоголізму, токсикоманії і наркозалежності.

Ці і інші молодіжні проблеми можна також вирішити через розробку і впровадження Доктрини по реалізації державної молодіжної політики у кожному конкретному регіоні. Доктрина буде відігравати роль інструмента по управлінню соціалізаційними процесами у молодіжному середовищі регіону, що буде відповідати вимогам Указу Президента України "Про Національну доктрину розвитку освіти" [1].

Список використаної літератури

1. Указ Президента України «Про Національну доктрину розвитку освіти». – Київ: «Логос», 2002. – 14 с.
2. Закон України "Про Загальнодержавну програму підтримки молоді на 2004-2008 роки" від 18.11.2003 р. № 1281-VI. – Київ. - 2003. – 13 с.
3. Статистичний щорічник Донецької області за 2010 рік. / Донецьке обласне управління статистики. - Донецьк., 2010. – 370 с.
4. Плотніков П.В. Партнерство молоді та органів влади-шлях до прискорення соціалізації: монографія / П.В. Плотніков. – Донецьк: Поліграфіст, 2001. – 330 с.

Стаття надійшла до редакції 15.03.2012.

П. В. Плотников. Социализация: проблемы нравственно-духовного воспитания современной молодежи и пути их решения (на примере промышленного региона).

Анализируется состояние нравственного и духовного самочувствия молодежи Донецкого промышленного региона, в процессе ее социализации, а также предлагаются методы разработки специальной Региональной доктрины по реализации государственной молодежной политики.

Ключевые слова: *молодежь, социализация, регион, доктрина, воспитание, духовность, нравственность, самочувствие.*

P. Plotnikov. Socialization: Problems of Moral and Spiritual Education of modern Youth and the Ways of their Solution (on the Example of an Industrial Region).

The problems of moral and spiritual education of modern youth during their socialization in an industrial region are analysed. Methods of development of a special Regional doctrine on realization of state youth policy are proposed.

Ключові слова: *youth, socialization, doctrine, education, spirituality, morality, health.*